CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

PESEL

Miejsce na naklejkę.
Sprawdź, czy kod na naklejce to **E-100**.
Jeżeli tak – przyklej naklejkę.
Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

Egzamin maturalny ***Formuła 2015***

JĘZYK POLSKI

Poziom rozszerzony

Symbol arkusza
EPOP-R0-**100**-2605

DATA: **20 maja 2026 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **9:00**

CZAS TRWANIA: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **40**

WYPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

☐ Uprawnienie zdającego do dostosowania zasad oceniania.

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **właściwy arkusz egzaminacyjny**, tj. arkusz we **właściwej formule**, z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwy** arkusz – natychmiast zgłoś to nauczycielowi. Nie rozrywaj banderol.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwy** arkusz – rozerwij banderole po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

Układ graficzny
© CKE 2022

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 14 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie arkusza oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
3. W wyznaczonym miejscu zapisz numer tematu wybranego do realizacji.
4. Wypracowanie zapisz w miejscu na to przeznaczonym.
5. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
6. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
9. Możesz korzystać ze słownika ortograficznego i ze słownika poprawnej polszczyzny.

Wybierz jeden temat i napisz wypracowanie.

Temat 1. Określ, jaki problem podejmują Michał Głowiński, Aleksandra Okopień-Sławińska i Janusz Sławiński w podanym tekście. Zajmij stanowisko wobec rozwiązania przyjętego przez autorów, odwołując się do tego tekstu oraz do innych tekstów kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 wyrazów.

Michał Głowiński, Aleksandra Okopień-Sławińska, Janusz Sławiński
Historyczny i uniwersalny wymiar obrazu literackiego

W utworze literackim człowiek, jego psychika, środowisko społeczne występują w kształcie historycznie konkretnym. Dzieje się tak nawet wówczas, gdy twórca pragnie wyjaśnić to, co w życiu ludzkim wydaje mu się ponadczasowe i niezmienne.

Obraz literacki prezentuje rzeczywistość w jakimś określonym przekroju historycznym, odnosi się zawsze do określonego etapu procesu dziejowego i ukazuje jego bezpośredni lub pośredni wpływ na życie przedstawionych bohaterów.

Konkretność historyczną w przedstawieniu człowieka osiąga literatura jednak nie tylko poprzez ukazanie bezpośredniego oddziaływania procesów dziejowych na jego losy. Również w odniesieniu do utworów, których zasadniczym tematem są przeżycia wewnętrzne człowieka, można mówić o historycznej konkretności charakteru ludzkiego, ponieważ zawsze te przeżycia wynikają z zetknięcia się świadomości ludzkiej ze światem zewnętrznym, z określonymi zjawiskami rzeczywistości historycznej, niezależnie od tego, czy owymi zjawiskami są konkretne zdarzenia, czy też – jakieś poglądy i idee.

W tym sensie wymiar historyczny mają również uczucia ludzkie, znajdujące artystyczny wyraz w utworach lirycznych. Pierwiastki historyczne nie tylko występują w obrębie obrazu, który prezentuje zdarzenia i działania bohaterów (np. w powieści czy w dramacie), lecz także współtworzą świat przedstawiony, na który składają się przeżycia i wzruszenia człowieka. I to zarówno dlatego, że treści uczuciowe powstają w wyniku jakiegoś określonego stosunku jednostki do środowiska społecznego, które nieustannie ulega przeobrażeniom, jest historycznie zmienne, jak i dlatego, że historycznie zmienny jest również sam sposób przeżywania. Zależy on od rozlicznych konwencji obyczajowych, od norm moralnych, od kultury uczuciowej, które narzucają jednostce pewien sposób uzewnętrznienia swoich przeżyć.

Należy jednak pamiętać, że świadomości ludzkiej nie można bez reszty wytłumaczyć warunkami, w których człowiek żyje. Istnieją także pewne rodzaje postaw, wartości, problemów i konfliktów o charakterze uniwersalnym, zawsze „aktualne” i „współczesne”, zachowujące swą wagę we wszelkich warunkach. Konflikt uczucia i obowiązku, marzenia i rzeczywistości, zagadka śmierci, wierność i zdrada, prawda i kłamstwo, postawa buntu i postawa uległości, zadowolenie z życia i ciągłe poszukiwanie nowego – oto przykłady uniwersalnych problemów ludzkich, które znajdują odbicie w utworach literackich wszystkich czasów i nigdy nie tracą aktualności.

Literatura zdolna jest przedstawić zarówno pierwiastki historyczne egzystencji człowieka, jak i jej wymiar uniwersalny. W ten sposób poznanie artystycznoliterackie ogarnia pełnię rzeczywistości humanistycznej.

Na podstawie: Michał Głowiński, Aleksandra Okopień-Sławińska, Janusz Sławiński, *Historyczny i uniwersalny wymiar obrazu literackiego*, [w:] tychże, *Zarys teorii literatury*, Warszawa 1986.

Temat 2. Dokonaj interpretacji porównawczej podanych utworów. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 wyrazów.

Cyprian Norwid
Samotność

Cisza – niekiedy tylko pająk siatką wzruszy,
Lub przed oknem topolę wietrzyk pomuskuje;
Och! jak lekko oddychać, słodko marzyć duszy –
Tu mi gwar, tu mi uśmiech myśli nie krępuje.

Jak niewolnik, co ciężkie siłą więzy skruszy
I zgasłe życie w sercu na nowo poczuje,
Tak ja, na chwilę zwolnion z natrętnych katuszy,
Wdzięk i urok milczenia czuję i pojmuję.

Bo gdy w kole biesiady serce nas nie łączy,
Gdy różnorodne myśli mieszkać z sobą muszą,
Gdy dusza duszy pojąć, zrozumieć niezdolna –

Próżno nektar napojów hojnie się wysączy;
Śmiechy, piosnka, biesiada – wszystko jest katuszą;
U mnie rozkosz i życie, gdy moja myśl wolna.

[1840]

Cyprian Norwid, *Samotność*, [w:] tegoż, *Pisma wybrane*, t. 1, *Wiersze*, Warszawa 2022.

Bolesław Leśmian
Samotność

Wiatr wie, jak trzeba nacichać...
Za oknem – mrok się kołysze.
Nie widać świata, nie słychać,
Lecz ja coś widzę i słyszę...

Ktoś z płaczem ku mnie z dna losu
Bezradną wyciąga rękę!
Nie znam obcego mi głosu,
Ale znam dobrze tę mękę!

Zaklina, błaga i woła,
Więc w mrok wybiegam na drogę
I nic nie widząc dokoła,
Zrozumieć siebie nie mogę!

W brzozie mgła sępi się wiotka.
Sen pusty!... Wracam do domu...
Nie! Nikt się z nikim nie spotka!
Nikt nie pomoże nikomu!

[Z tomu *Napój cienisty*, 1936]

Bolesław Leśmian, *Samotność*, [w:] tegoż, *Poezje wybrane*, Wrocław 1983.

WYPRACOWANIE

na temat nr ……

Miejsce dla egzaminatora

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____

Tabelę wypełnia egzaminator!

		Liczba punktów	Suma	Uzasadnienie przyznania 0 punktów
wypowiedź argumentacyjna	A.	0 − 3 – 6 − 9		
	B.	0 − 3 – 6 − 9		
interpretacja porównawcza	A.	0 – 2 – 4 − 6		
	B.	0 – 4 – 8 − 12		

C.	0 – 2
D.	0 – 3 − 6
E.	0 – 1 − 2
F.	0 – 2 − 4
G.	0 – 2 − 4
H.	0 – 2 − 4

BRUDNOPIS (nie podlega ocenie)

JĘZYK POLSKI

Poziom rozszerzony

Formuła 2015

JĘZYK POLSKI

Poziom rozszerzony

Formuła 2015

JĘZYK POLSKI

Poziom rozszerzony

Formuła 2015